

Vremenske imenice

Teorija - priložne imenice

Ovu smo temu okružili na početnim radionicama kad smo učili o priložnim oznakama vremena. Tada smo rekli da u japanskom jeziku postoje imenice koje imaju gramatičku funkciju - koje određuju odnos između svog opisa i ostatka rečenice, i tu smo stali. Sada, znajući ponešto o opisnim rečenicama, možemo u detalje proučiti ovaj vrlo važan gramatički mehanizam. Uzmimo za primjer neke česte vremenske imenice:

とき	<i>vrijeme</i>
ころ	<i>vrijeme, period, razdoblje</i>
しゅんかん	<i>trenutak</i>

Nabrojane imenice imaju konkretno značenje - rečenici mogu dodati sadržaj:

その ときが 来た。 *Došlo je to vrijeme.*

Vrlo je često neprirodno prevoditi ili uopće razmatrati konkretno značenje priložnih imenica:

猫を見た ときの 花子ちゃんの えがおは わすれません。
Neću zaboraviti osmijeh koji je Hanako imala na licu kad je vidjela mačku.
 日本に すんでいた ころ、まいにち ラーメンを 食べていた。
Kad sam živio u Japanu, svaki dan sam jeo rāmen.

Uočimo kako u rečenicama iznad nismo preveli ni とき ni ころ, već smo njihove opise u hrvatskom preveli kao zavisne rečenice koje opisuju vrijeme glavne. Ovo je bitna osobina svih priložnih imenica.

Opisivanje *kad* se nešto dogodilo

Već znamo reći da se nešto dogodilo *jučer* ili *prošle godine*. Koristeći vremenske imenice možemo sastaviti složene rečenice s vrlo bogatim priložnim oznakama vremena. Uz dvije ranije spomenute rečenice, pogledajmo primjere:

こどもの ころ、川の そばで あそんでいた。
Kao dijete sam se često igrao u blizini rijeke.
 みちを わたる とき、くるまに きを つけてください。
Kad prelaziš cestu, pazi na aute.
 かれの かおに むかって とんで くる 猫に きが ついた しゅんかん、たけしは 「これは まちがい だった」と おもった。
U trenu kad je spazio mačku koja leti prema njegovom licu, Takeši je pomislio kako je ovo bilo pogreška.
 かれに であった あの日は いまも よく おぼえている。
I sad se dobro sjećam onog dana kad sam ga upoznao.

Uočimo kako je prijevod ovih priložnih oznaka vremena vrlo proizvoljan (npr. *kao dijete sam umjesto kad sam bio dijete*) - bitno je prenijeti značenje u duhu jezika, a ne gramatičku strukturu.

Opisivanje intervala u kojem se nešto dogodilo

Koristeći imenice あいだ i うち (obje u rječniku imaju preko nekoliko različitih prijevoda) možemo izraziti značenje koje u hrvatskom postizemo riječju *dok*:

ともだちを まっている あいだ(に)、本を よんでいた。

Dok sam čekao prijatelja, čitao sam knjigu.

ははが 食べている うちに、たけしくんは いえを でた。

Dok je majka jela, Takeši je izišao iz kuće.

ちかい うちに¹ あらしが 来る。

Uskoro dolazi oluja.

U primjerima s glagolima iznad, zgodno je uočiti da predikati zavisnih rečenica izriču trenutno stanje (~ ている) i da su u potvrdnom, neprošlom obliku. Imenice あいだ i うち u ovoj upotrebi **nikad nećemo opisivati** predikatom u prošlom vremenu. Negiramo li predikat, značenje se prigodno mijenja:

ははが 見ていないうちに、たけしくんは いえを でた。

Dok majka nije gledala, Takeši je izišao iz kuće.

先生が また 来ていない あいだに まどから きょうしつに はいった。

Dok učitelj još nije došao, ušao sam u učionicu kroz prozor.

Ukoliko negirani predikat ne izriče stanje, dobivamo nešto drugačiji smisao:

先生が 来ない うちに まどから きょうしつに はいる。

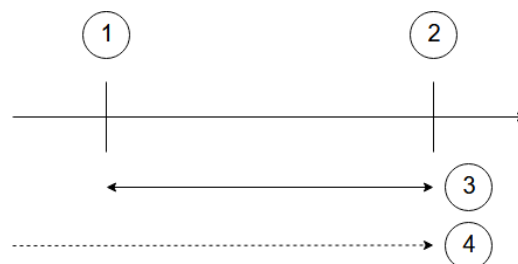
Ući ću u učionicu kroz prozor prije nego učitelj dođe.

花子ちゃんは さくらの花が ちらない うちに 日本に もどりた。

Hanako se želi vratiti u Japan prije nego trešnje ocvatu.

Gledajući brojeve na slici u nastavku, možemo im pridružiti sljedeće događaje:

- ① さくらの花が さく
- ② さくらの花が ちる
- ③ さくらの花が さいている うちに
- ④ さくらの花が ちらない うちに

Slika 1: Trenuci na koje upućuju upotrebe ~ うちに.

¹Izraz ちかいうちに kao *uskoro*, *ubrzo* je čest i koristan. Ovdje nije uobičajeno reći あいだ.

Vježba

Prevedite na hrvatski:

1. きょねん 日本に 行った ときは さむかった。
2. こどもの ころ、にんじんが きらいだった。
3. ねずみを 見た しゅんかん、猫は 目を さました。
(目を さます - *izraz, probuditi se*)
4. こどもが ねている あいだは しずかに してください。
(しずかに する - *izraz, biti tiho*)
5. 花子ちゃんが いえに いない とき、猫は さびしく なる。
(さびしい - *usamljen*)
6. 花子ちゃんが いえに いない あいだに 猫は まくらの うえで ねていた。
(まくら - *jastuk*)
7. ごはんが さめない うちに たべてください。
(さめる - *ohladiti se*)

Prevedite na japanski:

1. Sljedeći put kad ideš u Japan, kupi mi neki suvenir.
korisno: こんど - *sljedeći put*, おみやげ - *suvenir*
2. Kad sam bio dijete sam mrzio mrkve, ali sada ih volim.
3. Čim je čuo Hanako, Takeši je ušao u kutiju.
korisno: とたん - *slično kao しゅんかん*, ali se često prevodi kao *čim*
4. Dok se Takeši igrao, Hanako je napisala domaću zadaću.
korisno: しゅくだい *domaća zadaća*
5. Želim se vratiti kući prije nego počne kiša.